

Het loopt tegen het eind van het kerkelijk jaar: Matteüs is aan hfst 25 toe, en hij laat weer enkele parabels volgen. In hfst. 13 stond ook een groepje parabels bij hem op de lessenaar; die gingen, als altijd, over het koninkrijk Gods, toen over de geheime groeikracht ervan. Nu volgen er weer enkele; deze gaan over het beslissende karakter ervan. ‘Waarmee kun je het vergelijken? Het lijkt op...’ zo begon de verteller steeds. Nu begint hij met: ‘Het *zal* ermee zijn als met...’. *Zal...* ze gaan namelijk over de toekomst. Ze waarschuwen ons, het zijn parabels over waakzaamheid. Het verhaal gaat over tien bruidsmeisjes die klaar moeten staan met hun fakkels om de bruidegom te verwelkomen.

De parabels munten doorgaans uit in werkelijkheidszin: heel gewone menselijke gebeurtenissen en situaties, dingen die de toehoorders allemaal in hun eigen leven herkennen. Maar dit verhaal is op een aantal punten toch een beetje bevreemdend. Zijn het bruidsmeisjes en is de bruid hun vriendin? Zij wordt in het geheel niet genoemd. Of zijn ze zelf bruid? Er staat letterlijk ‘maagden’, dat was in het Palestina van toen gewoon, wij zouden dus zeggen: jonge vrouwen. Vreemd is dat de bruidegom wordt ingehaald en niet de bruid.

Ook is opmerkelijk dat ze met z’n tien zijn. Tien is in het jodendom een getal van volheid. Zouden die meisjes zoiets als het hele volk Gods betekenen? En wat hun overkómt is ook niet zo gewoon: ze vallen in slaap... Op zo’n dag bij zo’n grote gebeurtenis indommelen? En als het al zou kunnen dat eentje haar ogen niet open kan houden..., alle tien tegelijk? En zou een bruidegom op zijn huwelijksdag zich verslapen? Trouwens een huwelijk op een avond... en dan: als je al onverwacht in een file komt te staan, zul je ooit zó veel oponthoud hebben dat je pas middernacht aankomt? Al die vreemde elementen zijn niet toevallig, ze zijn stuk voor stuk wezenlijk en onmisbaar in het verhaal; ze moeten blijkbaar fungeren binnen een allegorie, een zinnebeeldige vertelling. Het ligt voor de hand om te denken aan een bijbelse vermaning om paraat te zijn op de beslissende ontmoeting met de Heer.

We moeten blijkbaar denken aan de wederkomst van Christus. De bijbel spreekt over het verbond van God met zijn volk als een huwelijk. En Jezus, en evenzo het vroegste christendom, ziet zichzelf als de messias, de koning van het Godsvolk. Zijn wederkomst stelde men zich voor als een parousie. In de keizerlijke oudheid was het gebruik dat een nieuwe vorst een staatsiebezoek bracht (*parousia*) in de grootste steden om met zijn gezicht, en met veel pracht en praal, zijn opperste gezag te tonen.

In dit licht verliest deze parabel alle concrete alledaagsheid en wordt hij sterk symbolisch. Dan zal inderdaad dat tiental vrouwen staan als vertegenwoordiging van heel het Godsvolk. Hun slapen kan dan begrepen worden als een niet-alertzijn op de werkelijkheid die ons te wachten staat. Simpel gezegd: veel mensen leven achteloos hun dood tegemoet. Maar ooit ondergaan we allemaal datzelfde lot. En welhaast altijd zal de dood als verrassing komen en meestal ongelegen.

Het komt er dus op aan dat we erop voorbereid zijn. Dat wordt ons in het verhaal met aansprekende details aan het verstand gebracht. De meisjes fungeren in een ceremonie dat ze de vorst moeten inhalen met een fakkel. Dat was een stok omwikkeld met een in olie gedrenkte lap textiel. Dat betekent: zij moeten elk moment klaar zitten om met een goed brandende lamp de autoriteit te kunnen begroeten. Die lamp moet in conditie zijn. Het is niet genoeg om een lamp te hebben aangeschaft. Het is niet genoeg om gedoopt te zijn – mag je invullen – je moet er ook naar geleefd hebben om met hem de feestzaal binnen te gaan. Of om het met een andere parabel te zeggen: het is niet genoeg om de schat van het geloof in de akker te hebben gevonden, je moet er ook alles voor verkopen om die akker te bemachtigen.

In dit perspectief worden ook de harde reacties tegenover de falende onverstandige meisjes plausibel. Als zij bij aankomst van de bruidegom hun collega's om wat olie vragen, weigeren zij resoluut. Dat is geen liefdeloos gedrag, zij kunnen niet anders. Op het beslissende moment (van de dood), kan niemand iets voor een nader doen. Het poortje van de dood kan niet anders dan individueel worden gepasseerd. En die laatkomers die alsnog naar de winkel zijn gegaan en nu aankloppen en 'Heer, Heer, doe open', die krijgen ten antwoord: Ik ken u niet! Die barsheid is ook force majeure. De tijd is nu eenmaal voorbij om 'Heer, Heer' te roepen. Dat 'Heer, Heer' doet ons denken aan de verzekering van Jezus, die met nadruk verklaard heeft: 'Wie vraagt, verkrijgt, voor klopt doet men open'. Dat is inderdaad zijn verlangen: dat wij vragen en roepen. Maar als wij die kans hebben laten schieten dan is het ook voor hem onmogelijk.

Hoe makkelijk de barmhartige Heer het voor ons heeft willen maken, hoe royaal hij voor ons het eeuwig gastmaal heeft opengesteld, krijgen we op de allerlaatste zondag van het kerkelijk jaar, te horen. Op Christus-Koning luisteren we naar de parabel van het laatste oordeel (uit ditzelfde hoofdstuk 25): Jezus oordeelt ons dan niet naar onze gebeden en offers, ons roepen 'Heer, Heer', maar wat wij hebben gedaan voor onze naaste die ons om een beker water vroeg. Hij vereenzelvigd zichzelf met de geringste der mensen: wat ge mij hebt gedaan of geweigerd... dat hebt ge mij gedaan / geweigerd. Hij is allerminst bars, maar uiterst schappelijk en barmhartig.

De parabel van de bruidsmisjes mag op het eerste gehoor misschien ver ons af staan, in feite attendeert ze ons op een heel actuele nood van vandaag. Hoeveel christenen zijn niet zó geïmponeerd –door de grote nieuwigheden van onze dagen, nieuwe mogelijkheden en opvattingen over leven en dood, geboren worden en sterven–, dat God in hun leven naar een uithoekje is verdwenen. Ze zijn ooit gedoopt ja, maar dat is voor straks. Ze zweren hun geloof niet formeel af, maar leven er niet naar. Daarop antwoordt het simpele verhaal van vandaag. Moge het ons aanspreken, en wij er adequaat op reageren, nu het nog niet te laat is. AMEN.